

הצעה פדגוגית להוראת הסיפור "חביתה" מאת יאנוש קורצ'אק

כתבה: ד"ר שרה האופטמן

הסיפור "חביתה" מאת יאנוש קורצ'אק הוא סיפור בעל איכויות ספרותיות גבוהות, הטומן בחובו גם אפשרויות פדגוגיות וחינוכיות, על פי גישתו של קורצ'אק בסיפוריו ובכתביו.

נושא ראשון לשיחה הוא תרבות הוויכוח. בסיפור זה הוויכוח מתפתח לריב, בין שתי קבוצות, ומכאן לריבוי של "ויכוחים ערים", העולים שלב ל"מריבה" ומכאן גם לאלימות "בעזרת אגרופים", כאחד מאמצעי ה"שכנוע". כדאי להכין מיפוי של כל עליית מדרגה ולדון בשאלה: היכן הוויכוח יוצא מכלל שליטה ומדוע?

לוויכוח בסיפור תוצאות שליליות: הוא מקלקל את האווירה של ארוחת המנחה "הטעימה לכולם, ללא יוצא מן הכלל", ארוחה חמה בתום יום פעילות בקייטנה, שהסתיים זה עתה בשיר לכת עליו.

המטרה היא להפנים לתלמידים, שוויכוח הוא כלי הכרחי לליבון דעות ועמדות, אך חשוב לשמור על הפרופורציות, שהוויכוח לא יידרדר ל"סערה" (המופיעה בסיום הסיפור...), כפי שידוע לנו ממקרים שהופיעו לאחרונה באמצעי התקשורת.

נושא השיחה השני, השזור בראשון הוא מוטיב האכילה. המחלוקת בסיפור היא סביב אופן האכילה של קערת מאכל המכילה תפוחי אדמה לצד חביתה. המאכל אמנם "טעים לכולם", אך למרות זאת מתפתח הוויכוח: צד אחד של המתווכחים טוען, כי יש לאכול את תפוחי האדמה תחילה, ואילו הצד השני טוען, בדיוק להיפך, החביתה, שהיא הטעימה יותר, אותה צריך לאכול תחילה. ויש גם קבוצה שלישית הטוענת שיש לאכול יחד את שני הרכיבים.

מוטיב האכילה משמש בסיפור כמשל סאטירי, המלגלג על נושא הוויכוח. כאן נוכל לשלב את הפתגם "על טעם וריח אין מה להתווכח" כמסגרת לדיון הכיתתי: התלמידים יביאו דוגמאות של מאכלים אהובים עליהם לעומת כאלו שאינם אהובים, מאכלים האהובים עליהם ואינם אהובים על אחרים. המטרה היא להשיב על השאלה: איך זה שכל אחד אוהב לאכול משהו אחר מתוך מבחר מאכלים? האם יש מקום לשכנע מישהו לאכול משהו שאינו אוהב? שמישהו אחר אוהב? הדוגמאות מלמדות, שדווקא בנושא האכילה, טוב שיש טעמים שונים וגישות שונות לאופן האכילה (פלורליזם). חשוב לאפשר לכל אחד לאכול את מה שהוא אוהב ובאופן שהוא בוחר, בלי ליצור עימותים וויכוחים מיותרים.

לסיכום יחידה זו, יתבקש כל תלמידים להציג מאכל האהוב עליו, ובמקום ויכוח וריב, נעבור ל"הסברה": מדוע מאכל זה אהוב עלי? (הצגת נימוקים)